

LISTY

OSTRAVSKÉ UNIVERZITY

BŘEZEN 05 ČÍSLO 3 ROČNÍK 13

Veronika Ulmarová 2005

Děkanka převzala vysoké vyznamenání (2) Reprezentační ples OU (3) Významné životní jubileum prof. Havrlanta (5) Tabu dříve a dnes (6) Tibetská vlajka na budově OU (8) Studentská vrátka (10) Slůvka a otazníky ve (s)větě M. Prokešové (11) Ze života našich absolventů (12) Slunečnice se díví (15)

Konference rektorů slezských univerzit

Ve dnech 21. a 22. února se na půdě Ostravské univerzity sešli rektori slezských univerzit z Katovic, Opole, Wrocławu a Opawy. Kromě ustavující schůzky v listopadu 2003 to bylo druhé setkání (první bylo vloni v Opole), na němž jsme se dohodli, že budeme hledat nové formy širší spolupráce – jednou z nich bude možnost zvýhodněných pobytů doktorandů a druhou hledání společných výzkumných projektů, na které bychom mohli získat finance z evropských fondů. Pro jejich koordinaci se chystá vytvoření Centra slezských studií zaměřeného na minulost, přítomnost i budoucnost slezského transhraničního regionu, v němž by mohli najít příležitost nejen historici, ale také lingvisté, geografové, ekonomové, sociologové a zástupci dalších vědních disciplín. Další setkání je připraveno na 10. června v Katovicích, kde proběhne také konference zaměřená na slezskou problematiku.

VLADIMÍR BAAR

Senát Pedagogické fakulty OU vyhlásil volbu děkana

Na únorovém zasedání Akademického senátu Pedagogické fakulty Ostravské univerzity byla vyhlášena volba děkana. Senát ustanovil volební komisi, kterou tvoří ing. Pavel Dostál, Ph.D., Mgr. Petr Kutáč, Ph.D., a Aleš Richter. Předsedou byl zvolen Pavel Dostál. Volební komise očekává z řad členů akademické obce Pedagogické fakulty OU písemné návrhy na nového děkana, které musí obsahovat jméno kandidáta, jeho profesní životopis, souhlas s kandidaturou. Součástí návrhu musí být i jméno navrhovatele. **Návrhy je možné předávat volební komisi do 18. dubna 2005 do 12.00 hodin.** Poté už nebude na další návrhy brán zřetel. Před samotnou volbou děkana proběhne setkání akademické obce. Blížší časové určení bude později avizováno.

MGR. IGOR FOJTÍK, PH.D.
PŘEDSEDA AS PDF OU

Děkanka FF OU převzala v Praze vysoké francouzské vyznamenání

Zpráva v tisku:

Praha, palác Buquoyů, sídlo velvyslanectví FR, 23.2.:

VELVYSLANEC FR DE ZORZI UDĚLUJE EVĚ MRHAČOVĚ RYTÍŘSKÝ ŘÁD

EVA MRHAČOVÁ PŘI PROJEVU NA VELVYSLANECTVÍ

MF DNES, 24. února 2005

Děkanka je rytířka Akademických palem

Děkanka Filozofické fakulty Ostravské univerzity Eva Mrhačová obdržela včera titul Rytíř řádu Akademických palem. Vysoké francouzské vyznamenání jí předal francouzský velvyslanec v České republice Joël de Zorzi. „Vyznamenání uděluje předseda francouzské vlády za šíření francouzského jazyka, kultury a vědy,“ řekla Markéta Žaludová z kulturního oddělení ambasády.

Z projevu doc. Evy Mrhačové na velvyslanectví Francouzské republiky:

„Věděla jsem, že založit obor na zelené louce nebude nikterak jednoduché. Nebyli studenti, nebyli vysokoškolské učitelé. V celé České republice byl před 12 lety jediný univerzitní profesor francouzštiny a několik docentů. Celý plán jsem soustředila kolem dvou zásadních úkolů: vyhlásit nulý ročník a zajistit spolupráci se Slezskou univerzitou v polských Katovicích. Za pomoci dr. Wenigerové jsem v Ostravě získala celé jedno patro domu, našla sponzora, který toto patro zařídil jako internát, vyhlásili jsme nulý ročník – a byli překvapeni velkým zájmem maturantů, internát se celý naplnil. Za laskavé pomoci tehdejšího ředitele Francouzského institutu pana de Longueau jsme získali dva mladé Francouze, kteří byli ochotni po celý rok se studenty v internátu bydlet, vyučovat a i mimo vyučování s nimi mluvit francouzsky. Našla jsem výbornou francouzštinářku, dr. Pavliskovou (posléze stála 10 let v čele katedry romanistiky), která souhlasila s tím, že bude celému internátu velet a dbát nad kvalitou výuky. Tak jsme si během roku vychovali své první studenty.

Paralelně jsme v průběhu roku pečlivě připravovali za pomoci Francouzského institutu v Praze katedru romanistiky a její knihovnu. A odkud jsme získali univerzitní profesory? Obrátila jsem se s prosbou o pomoc na velký romanistický Ústav Slezské univerzity v Katovicích v Polsku, odkud je k nám do Ostravy velmi blízko, mnohem blíže než z Prahy. Pro spolupráci jsem získala dva profesory. Pan prof. Ablamowicz a paní prof. Wandzioch u nás působí celá ta léta, přijíždějí každý týden a přednášejí francouzskou literaturu. Vlastně jsme se tak deset let před vstupem České republiky do Evropské unie stali první oblastí společné Evropy, první oblastí bez hranic.

Za 11 let existence katedry romanistiky jsme vychovali přes sto učitelů francouzského jazyka. Počet škol, kde se na Ostravsku vyučuje francouzština, se tím výrazně zvýšil a projevuje se to i v nárůstu počtu studentů, kteří se k nám každoročně hlásí ke studiu.

V r. 2002 jsme dopracovali projekt bakalářského oboru Francouzština ve sféře podnikání – první takový obor v ČR. Tento obor byl v r. 2003 úspěšně akreditován, a tak se v Ostravě poprvé otevřela možnost velkého uplatnění francouzštiny nejen ve sféře vzdělávání, ale i ve sféře podnikatelské.

Dá se říci, že všechno, co jsme si předsevzali, se nám podařilo splnit: dnes u nás působí 3 univerzitní profesori, jeden docent a tři ze čtyř odborných asistentů již dosáhli vědecké hodnosti Ph.D. (jedna z nich, dr. Havlová, své vědecké hodnosti vloni dosáhla dokonce na pařížské Sorbonně!). Tím vším se naše katedra stala kvalifikačně nejsilnější katedrou roma-

nistiky v celé naší zemi. Pod vedením skvělé organizátorky dr. Smičekové, Ph.D., katedra skutečně vzkvétá. Roste její publikační činnost, rostou její zahraniční styky a vedení fakulty z toho má velkou radost.

Příběh založení univerzitního oboru francouzština na Filozofické fakultě Ostravské univerzity zní s odstupem času jako pohádka, a to i pro mne samotnou, zároveň je však svědectvím toho, že i zdánlivě nemožného lze dosáhnout, když je k tomu historicky příznivý čas, když se sejdou zanícení lidé a když se připojí i pořádný kus štěstí.“

J.V.

X. reprezentační ples Ostravské univerzity

Ten letošní, jubilejní, se konal v sobotu 5. března po delší přestávce opět v hotelu Atom. Plesové hosty přivítal rektor Vladimír Baar. Ve velkém sále hrála k tanci hudební skupina Vladimíra Kovalčíka, v malém sále již tradičně cimbálová muzika FRÍŠ a bar ovládla diskotéka.

Příjemným zpestřením bylo vystoupení mladých tanečnic-studentek 7. ročníku Janáčkovy konzervatoře v Ostravě. V choreografii Lenky Dřimalové zatančily Jazzové variace. Opravdu špičkovým přednesem se pochlubilo Pěvecké collegium, které je sestaveno výlučně ze studentek Ostravské univerzity (Lenka Orličková, Yvona Jurčíková, Radana Weidlichová, Gabriela Podžorská, Kateřina Švorcová a Kamila Ševčíková).

Na závěr ještě patří dík i zaměstnancům hotelu Atom, kteří mají svůj podíl na vynikající atmosféře plesu.

- JV -

Konference Transformace ve vzdělávání dětí s mentální retardací

Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty OU pořádala ve středu 9. února 2005 již třetí ročník konference se speciálně pedagogickou tematikou. Možná stojí za malé ohlédnutí, že poprvé v roce 2003 se pracovní setkání odborníků a zájemců o speciálně pedagogickou problematiku konalo pod názvem Speciálně pedagogický seminář. Název setkání neměl evokovat představu velké akce, když katedra speciální pedagogiky byla na Pedagogické fakultě založena ne tak dávno a v očích odborné veřejnosti ještě nebyla dostatečně „zavedena“. Nicméně zájem o první setkání byl nečekaně velký (přes sto účastníků). Od druhého ročníku jsme začali používat název Konference s mezinárodní účastí a odborná setkání monotematicky zaměřili. V roce 2004 byly tématem Specifické poruchy učení – problém stále aktuální. Rovněž toto téma přitáhlo zájem odborníků zejména z pedagogicko-psychologických porad a mnoha učitelů základních škol. Zúčastnili se poprvé hosté z Polska a hned jako aktivní referující. Zaznamenali jsme 90 účastníků.

V letošním roce jsme konferenci cíleně zaměřili na aktuální problematiku „Transformace ve vzdělávání dětí s mentální retardací“. V souladu s novým školským zákonem (č. 561/2004 Sb.) dochází postupně od roku 2005 k novému a progresivnějšímu pojetí vzdělávání dětí a mládeže s mentálním postižením. Vystoupení třinácti českých odborníků a rovněž pěti kolegů z Polska ze Slezské univerzity v Katovicích (prof. dr. hab. Adam Stankowski, dr. Malgorzata Kowalska-Kantyka) a z pobočky Univerzity z Těšína (dr. Zenon Gajdzica, dr. Dorota Prysak) ukázala mimo jiné na problémy integrace a inkluze ve vzdělávání mentálně postižených žáků, když při vzdělávání v běžných školách mají tito žáci speciální vzdělávací potřeby. Změněnou situaci zaznamenáváme ve vztahu k nové školské legislativě. O ní přednesla fundovaný příspěvek PhDr. Marta Teplá z oboru speciálního vzdělávání Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Současný stav, kdy počet plně kvalifikovaných speciálních pedagogů na základních školách je stále nízký, neodpovídá plně potřebám kvalitního vzdělávání žáků (obecně) se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných třídách základních škol. Na českých základních školách jde zatím v mnoha případech o tzv. integraci částečnou. Lepší spolupráce rodiny a školy a v neposlední řadě ustavující se Rady škol a budoucí Školní vzdělávací programy přinesou pozitivní podněty, které v praxi pomohou

realizovat kurikulární a formální změny, tedy skutečnou transformaci ve vzdělávání dětí s mentálním postižením. Z konference s mezinárodní účastí je již druhým rokem vydáván sborník, který je k dispozici přihlášeným účastníkům již v době jejího konání. **PETR FRANIOK**

III. odborná konference katedry speciální pedagogiky

Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty OU již tradičně začátkem února úspěšně zorganizovala III. odbornou konferenci s mezinárodní účastí, tentokrát na téma: „Transformace ve vzdělávání žáků s mentální retardací“.

Česká republika patří, vzhledem ke dlouholetým zkušenostem s výchovou a vzděláváním osob se speciálními potřebami, k zemím Evropy, které zaznamenaly v rámci oboru speciální pedagogika v posledních letech velké reformy a změny nejen v postojích a přístupech k postižené populaci. Rozdílnost strategií vede zejména ke z kvalitnějšímu rozvoji a po všech stránkách zapojení do života intaktní společnosti.

Mezi jednu z důležitých změn patří také integrace žáků s mentální retardací do běžného školního procesu. Od 5. 1. 2004 je v platnosti předpis, kterým se mění vyhláška č. 291/1991 Sb. o základní škole ve znění pozdějších předpisů a který umožňuje řediteli školy zařadit žáka s mentálním postižením do příslušného ročníku školy na základě žádosti zástupce žáka a vyjádření příslušného odborného lékaře a pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra. Začlenění dětí s mentálními deficity je pokládáno za logický krok ve směru demokratizace výchovných přístupů a metod. Volba problematiky a téma konference je tedy z hlediska aktuálnosti a adekvátnosti velmi pochopitelná, zvláště v našem severomoravském regionu, který je charakteristický právě hospodářskými, ekonomickými a politickými změnami, nejen v postojích obyvatelstva.

Novela vyhlášky stanovuje také obsah učiva a hodinové dotace učebního plánu individuálně vzdělávaného žáka při kombinaci vzdělávacích programů. (Stanovený obsah vychází ze Vzdělávacích programů zvláštní školy, pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy a Rehabilitačního vzdělávacího programu pomocné školy.) Cílem integračních snah, i přes individuální úpravy učebního plánu, je získání manuálních návyků a dovedností a tím také úspěšná profesní příprava a uplatnění takto postižených žáků.

Už v měsíci dubnu proběhne registrace předmětů pro nový AR 2005/2006

V loňském roce, v rámci zkvalitňování a harmonizace studia na OU, byly předběžné zápisy studijních předmětů rozšířeny o etapu registrace.

Studenti si tak letos v dubnu budou podruhé v historii OU registrovat předměty pro následující celý akademický rok 2005/2006. Své registrace si pak budou ještě upřesňovat (na konkrétní rozvrhové akce) v červnu a srpnu (na webech v červnu až v srpnu) pro zimní semestr 2005/2006 a v lednu až únoru 2006 pro letní semestr 2005/2006.

K čemu to je?

Taková otázka opakovaně zaznívá jak ze strany studentů, tak pedagogů. Tady je odpověď. Již 18. dubna 2005 budou znát tajemníci, tutoři a pedagogičtí poradci na jednotlivých katedrách, stejně jako tvůrci rozvrhů na jednotlivých fakultách, kolik studentů je zaregistrováno na jednotlivých předmětech, zvláště typu B (povinně volitelných) a C (volitelných).

Již v tuto dobu mohou **katedry** rozhodnout, které z předmětů se tak (pro malý zájem studentů) nebudou v následujícím akademickém roce vyučovat, a mají možnost oslovit zaregistrované studenty, nabídnout jim ty předměty, které se skutečně budou vyučovat, a tak vše zharmonizovat před nebo během předzápisu.

Rozvrháři jednotlivých fakult pak vytvářejí rozvrhové akce (samostatně pro zimní a v zimním semestru pro letní semestr), které se **skutečně budou realizovat**, a nasazují je do místností, které kapacitou odpovídají zájmu.

Studenti tak mohou zahajovat semestr s přesnou znalostí skladby zaregistrovaných a následně skutečně zapsaných předmětů a s jasnou skladbou svého rozvrhu.

Novinky

Po registraci je snížena původní (katedrou nabízená a garantovaná) maximální **kapacita předmětu** na počet zaregistrovaných, aby korektně probíhal předzápis předmětů. V tomto roce bude uchována v doplňkové databázi (přístupná pouze studijním oddělením jednotlivých fakult) původní kapacita, takže studijní oddělení budou znát kapacitní možnost pro převedení studenta z nerealizovaných do realizovaných studijních předmětů. Odpadne tak kolečko (u mnohých opakovaná a únavná kolečka), které museli studenti absolvovat mezi studijním oddělením, garantem předmětu, vedením katedry a znovu studijním oddělením.

Předměty, které nebyly po registraci převedeny mezi předzapsané, tedy nebyly přiřazeny k určité rozvrhové akci, budou zrušeny. **Pouze zaregistrované předměty pro ZS 2005/2006 budou zrušeny 10. 10. 2005.** Tento krok se samozřejmě nevztahuje na předměty, které nejsou rozvrhovány (mj. SZZk, SPZk, exkurze, praxe). V letním semestru budou pouze registrované předměty zrušeny 13. 3. 2006.

Všechny podrobnosti vztahující se k organizaci předběžného zápisu jsou součástí Vyhlášky rektora č. 14/2004 o organizaci předběžného zápisu předmětů do akademického roku 2005/2006 ze dne 8. 10. 2004. Protože došlo administrativní chybou (ta je nyní na www.osu.cz odstraněna) k chybnému přepisu jednotlivých dat v tabulce registrace, přetiskujeme tabulku v Listech. Studenti budou také aktuálně a individuálně informováni ve své univerzitní elektronické poště.

Registrace (Bod 10, s. 3 Směrnice)

4. 4. – 17. 4. 2005 (weby)	8.00 – 24.00 hod.	
4. 4. – 15. 4. 2005 (místnosti)	8.00 – 12.00 hod.	13.00 – 15.00 hod.

PRIORITY REGISTRACE

4. 4. 2005	ABSOLVENTSKÉ ROČNÍKY
5. 4. 2005	ABSOLVENTSKÉ ROČNÍKY + ABSOLVENTSKÉ ROČNÍKY – 1 ROK
6. 4. 2005	ABSOLVENTSKÉ ROČNÍKY + ABSOLVENTSKÉ ROČNÍKY – 1 ROK ABSOLVENTSKÉ ROČNÍKY – 2 ROKY
Od 7. 4. 2005	BEZ OMEZENÍ

Významné životní jubileum prof. Miroslava Havrlanta

Jubilant prof. RNDr. Miroslav Havrlant, CSc., se v plně duševní svěžesti a obdivuhodném elánu dožil 5. března 80 let. To je jistě významný důvod vzpomenout alespoň některé důležité životní milníky jubilanta, pedagogické i výzkumné aktivity a nemalou publikační činnost.

Vysokoškolské vzdělání získal hned po válce v letech 1945 – 1949 na Přírodovědecké fakultě UK v Praze s aprobací pro střední školy v kombinaci přírodopis – zeměpis. A také všechny další akademické tituly získal na této fakultě: doktorát přírodních věd RNDr. (fyzická geografie) v roce 1969, jmenování docentem v roce 1982 a na základě habilitačního a jmenovacího řízení byl v roce 1992 jmenován docentem a poté profesorem regionální geografie.

Jubilantova první učitelská praxe se odbyvala na řadě středních škol na Ostravsku. V roce 1962 přichází na Pedagogický institut, pozdější Pedagogickou fakultu v Ostravě. Patřil k spolumakladerům prvního vysokoškolského geografického pracoviště na Ostravsku (spolu s doc. Radimem Prokopem) a v letech 1971 – 1986 nepřetržitě vedl katedru geografie.

Významně se také zasloužil o vznik Ostravské univerzity v Ostravě. Jejím prvním rektorem prof. PhDr. Jaroslavem Hubáčkem, CSc., byl jmenován prorektorem pro vědu, výzkum a zahraniční styky v období 1991 – 1995.

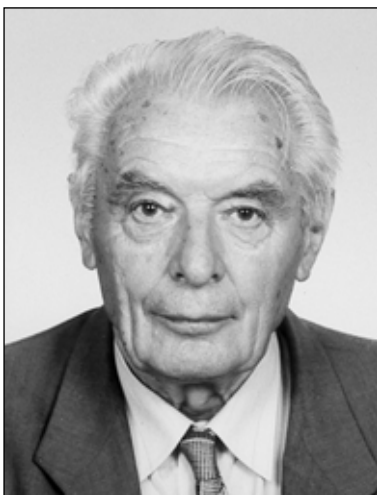
Odborné zájmy jubilanta jsou nesmírně rozsáhlé. Vzpomeňme zejména regionální geografii Česka, Slovenska i Evropy, teoretickou geografii, metodologii geografie, otázky krajiny, její ochrany, tvorby, funkce a potenciálu. Dlouhodobě se věnoval výzkumu životního prostředí na Ostravsku, geografii cestovního ruchu a rekreace a v závěru své vědecké kariéry také problematice příhraničních oblastí a euroregionů.

Vedl také mezinárodní (RVHP) tým pro výzkum životního prostředí v modelovém území Ostravska a také komisi pro cestovní ruch a rekreaci v mezinárodním týmu expertů, koordinovaném Geografickým ústavem ČSAV v Brně. Více než 20 let se podílel na spolupráci ve výzkumu příhraničních oblastí s Wyzdiałem Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego v Katowicach (Sosnowiec). Mnoho užitečné práce vykonal pro rozvoj geografie jako dlouholetý předseda společné oborové rady geografie při ministerstvech školství tehdejší ČSR a SSR (1976 – 1988).

Po odchodu do důchodu se ještě zapojil do celé řady grantových projektů katedry sociální geografie a regionálního rozvoje i dalších institucí. Projekty se zabývaly výzkumem příhraničních oblastí (šlo o granty MZV ČR, GA ČR, INTERREG II, Ústav geoniky AV ČR).

Omezený prostor příspěvku neumožňuje rozsáhleji hodnotit velmi bohatou publikační činnost jubilantovu. Ve stručnosti uvádíme jen některé kvantifikovatelné charakteristiky: je autorem (spoluautorem) 6 monografií (z toho 1 turistického průvodce), 14 částí monografií (4 turistické průvodce), 13 učebnic, 13 skript, 16 výzkumných zpráv, 12 zájmových studií (vesměs v rámci vedlejší hospodářské činnosti), stovky odborných statí a studií (značná část v zahraničí), 63 článků a zpráv v odborných časopisech (včetně zahraničních), 11 recenzí, 3 posudků na různé projekty, 8 oponentních posudků pro doktorské, habilitační a jmenovací řízení. Zaznamenali jsme jeho aktivní účast na 20 většinou mezinárodních domácích konferencích a na 10 v zahraničí (Francie, Německo, Polsko, Slovinsko, Slovensko). Jubilant je dále autorem 54 mapových a dalších kartografických a grafických děl, 20 rozhlasových relací, 21 televizních vystoupení a také spoluautorem česko-polského filmu „Pod stejným nebem“ o životním prostředí na Ostravsku a v Horním Slezsku.

Jubilant se také aktivně zúčastnil tří Mezinárodních geografických kongresů pořádaných IGU v Moskvě (1976), Tokiu (1980) a v Paříži (1984). Miroslav Havrlant byl členem vědeckých rad Ostravské univerzity, Geografického ústavu ČSAV v Brně, VŠB-TU v Ostravě. Je doposud členem vědecké rady a atestační komise Ústavu geoniky AV ČR. Byl členem komisí pro doktorské obhajoby, habilitační a jmenovací řízení (ÚGN AV ČR, Univerzita Pardubice, VŠB-TU Ostrava a UMB Banská Bystrica). Miroslav Havrlant je dlouholetým členem České geografické společnosti, v níž vykonával řadu významných funkcí. Je také jejím čestným členem a nositelem jejího Zlatého odznaku.

Konference byla zahájena neformálně milým způsobem – hudebním a tanečním vystoupením souboru Notička z Centra pracovní výchovy z Ostravy – Zábřehu, které vytvořilo příjemnou atmosféru a prostředí přímo vybízející k diskusi na téma mentální retardace.

Velký zájem veřejnosti z řad pedagogů a odborníků z pomáhajících profesí přijela podpořit také PhDr. Marta Teplá (MŠMT), která přednesla aktuální příspěvek o probíhajících a chystaných změnách v zákonech a politice týkající se osob se speciálními potřebami. Nesporným přínosem byla účast polských odborníků. Za zmínku stojí určité vystoupení Prof. Dr. hab. Adama Stankowského, který svým spontánním projevem zaujal většinu posluchačů a nastolil řadu souvisejících a nezodpovězených otázek a nových nezaujatých pohledů. I přes množství příspěvků (v celkovém počtu 20) byl věnován čas také diskusi, která zároveň uzavřela toto setkání pozitivním příslibem rozvoje započatých změn.

Doufejme, že tato konference přinesla kromě sdílení reálných zkušeností a praktických informací také nové naděje efektivity a smysluplnosti práce v rámci výchovných a vzdělávacích programů, a věřme, že se nám tímto typem integračního vzdělávání a výchovy podaří lépe rozvíjet jedinečné vlastnosti a dovednosti dětí s mentálním postižením a pozitivně tak ovlivníme jejich i naši budoucnost.

Mgr. KATEŘINA VITÁSKOVÁ
SPG

Změny v administrativních poplatcích

V únoru nabyla platnosti Směrnice rektora č. 67/2005 o výši úhrad za mimořádné a nadstandardní administrativní poplatky, která ruší v plném rozsahu Směrnici č. 60/2004.

V řádku č. 14 je uveden **poplatek za administrativní, technické, personální, provozní a materiální zajištění podmínek** u nadstandardního studia, který činí 5 000 Kč.

Tento poplatek zahrnuje zajištění výukových prostor a provozu budov, učitelských kapacit, vedení studijní agendy, zpřístupnění menzy, knihovny, specializovaných učeben, zajištění přístupu k databázi apod. Děkan/děkanka/ředitel může rozhodnout o snížení tohoto poplatku na minimálně 1 000 Kč.

Studijní komise OU, která je složena z proděkanů pro studium, zástupců IpU-Su a prorektorky pro studium a vzdělávání OU, se na svém zasedání 4. 3. 2005 dohodla, že v praxi bude vybírán tento administrativní poplatek od studentů, kteří překročili standardní délku svého studia o jeden rok (do délky studia se započítá-

vají také všechna předcházející nedokončená studia). V dalším roce (pokud student překročí standardní dobu studia o dva roky) bude platit v souladu se Zákonem o VŠ a s Vyhláškou rektora č. 15/2005 o poplatcích spojených se studiem, odst. 2, písm. a) **poplatky za studium**.

Ve Směrnici č. 67/2005 jsou také nově zavedeny poplatky za změny zadání diplomové práce a poplatky spojené s opravami v Dodatcích k diplomu a s vydáváním Dodatku k diplomu u těch absolventů, kteří dokončili svá studia před rokem 2004.

DOC. PAEDDR. IVA MÁLKOVÁ, PH.D.

PROREKTORKA PRO STUDIUM A VZDĚLÁVÁNÍ

Velvyslanec USA na Ostravské univerzitě

V dopoledních hodinách v úterý 8. února navštívil naši univerzitu velvyslanec USA pan William J. Cabaniss s chotí, s prvním tajemníkem panem Kienem a ekonomickou specialistkou paní Kunstovou. Pan velvyslanec projevil zájem nejen o naši univerzitu, ale také o Ostravu a kraj, o uplatnění našich absolventů, ale také o průběh studia – chtěl např. vědět, jak je obtížné ve srovnání s jinými univerzitami, a o celou řadu dalších zajímavostí týkajících se studia. Dostali jsme se i k problémům ekonomické transformace hornické oblasti, protože pan velvyslanec pochází z Baltimore v Alabamě a jeho rodné město prošlo podobnými proměnami jako naše Ostrava. Rozhovor se v další části zaměřil i na mezinárodně-politickou situaci a byl zakončen pozváním na návštěvu americké ambasády.

VLADIMÍR BAAR

Zpráva o zařazení OU do informačního portálu Seznam

Koncem 2004 byl rozpracován projekt EUREKA CLIDAP-WEB, který přinesl zajímavé poznatky o přístupech na internetové stránky Ostravské univerzity. Z výsledků analýz vyplynulo, že největším zdrojem přístupů se stal vyhledávací portál Seznam. Počet uživatelů, kteří na stránky Ostravské univerzity přistoupí přes vyhledávací služby informačního portálu Seznam, dosáhl téměř poloviny všech přístupů. V závislosti na výsledcích řešeného projektu EURE-

Ani v osmdesáti letech jubilant nepřestává pracovat jako vysokoškolský pedagog. Od roku 2000 dosud je členem katedry geografie a turistiky na Hornoslezské vysoké škole obchodní v Katovicích. Je učitelem a konzultantem pro studijní obor Turistika a rekreace a v denním i dálkovém studiu zde přednáší předmět Spolupráce v turistice v polsko-slovensko-českém příhraničí.

Při této slavnostní příležitosti nemohu nenapsat několik osobních postřehů. Jubilanta znám od svého příchodu do Ostravy po ukončení vysoké školy v roce 1968. V letech 1974 – 1976 mi nabídl externí působení na katedře geografie, kterou tehdy vedl, a v roce 1981 mě přijímal do pracovního poměru jako odborného asistenta. V rámci tehdejších samostatných pedagogických fakult vybudoval nejsilnější a nejproduktivnější pracoviště v Česku. Katedru budoval vždy s jasnou perspektivou a tomu také odpovídalo věkové složení pracovníků. Byl ochotným rádcem, pomocníkem i náročným vedoucím pracovníkem. Jeho pracovní nasazení bylo neobvyklé. Vzpomínám na perfektně organizované geografické exkurze, na jejich náročný program, kde mu často „nestačili“ nejen studenti, ale ani mnozí kolegové. V letech, kdy se komunistická vláda vyznamenala rušením některých kateder geografie na mnoha pedagogických fakultách v Česku, dokázal své pracoviště uhlíkat a dokonce dále rozvíjet. Pomáhal a pomáhá nezištně všem bývalým i současným spolupracovníkům.

Miroslav Havrlant je člověk nesmírně společenský, vždy vítaný a uznávaný v komunitě geografů i mimo ni. Je stále v kontaktu se svou mateřskou katedrou a aktivně se účastní všech jejích odborných i společenských akcí.

Milý Mirku, chtěl bych Ti jménem vedení Přírodovědecké fakulty OU v Ostravě, jménem kolektivu obou geografických kateder a především jménem svým poděkovat za neobyčejně rozsáhlou a účinnou pomoc při rozvoji pracovišť Ostravské univerzity, za všechnu práci pro blaho naší alma mater, za významnou pomoc při mém odborném růstu. Všichni Ti ze srdce přejeme hodně zdraví, štěstí a vyslovujeme upřímné přání: „zůstaň ještě dlouho mezi námi“. A propros, Tvá ovocná pálenka s rozinkami je skutečně vynikající!

Mnoga ljeta, živijó.

PETR ŠINDLER

Tabu dříve a dnes

Řeč bude především o tabu jazykovém... V obecném povědomí se za tabu považuje něco zakázaného, nepřijatelného, co s ohledem na tradice, zvyklosti, morálku, etiketu, kulturní chování je nevhodné, společensky neúnosné. To, co je zakázané, nevhodné, se vztahuje především na užívání určitých výrazů. Tabu v primitivních společnostech zapovídalo kontakt s kultovními místy, jež jsou vyhrazena výlučně buď božstvu, nebo mágům. V prvopočátcích bylo spojeno hlavně s magií, kouzly, zaklínáním a zaříkáváním. Tabu jako institut objevil v roce 1771 anglický mořeplavec James Cook v jazyce Polynézánů, u kmenů obývajících Oceánii, zvláště ostrovy ve střední a západní části Tichého oceánu. Tabu má v jejich jazyce podobu tapu, v němž jsou sdruženy dva významy: „svatý“ a „prokletý“. Splynutí těchto dvou významů je nám cizí, jejich zřetelné rozlišování je pro naši civilizaci a kulturu zásadní. Je však možno poukázat na podobnou dvojítoť v latinském sacer, znamenající rovněž „svatý, posvátný a prokletý, zlořečený“. Jediný rozdíl je v tom, že tapu je těsně spjato s magií, kdežto sacer úzce s náboženstvím. Věda uznává tabuismus v náboženství za jeden z evolučních stupňů vývoje náboženského kultu a tabu za jeden z hlavních zdrojů ideje hříchu (z historie církve známé sacrum a profanum).

Tabu má historicky proměnlivý ráz, od elementárního stupně, tj. zákazů v magii a náboženství, až po dnešní, zahrnující sice jevy kultovní a náboženské, ale zároveň se vztahující na jiné oblasti, především sexu, fyziologických potřeb, chorob, umírání, smrti, v současné době také politiky a veřejného života.

Za „prototypové“ tabu se uvádívá slovanské slovo medvěd, „medjed“, tj. zvíře pojídající med. V němčině mu odpovídá Bär, vlastně „hnědák, ryšavec“, což má za základ barvu (braun-hnědý), v litevštině zase podle srsti lokis – „chlupatec“. Všechna jsou neutrálním perifrastickým výrazem (opisem) za původní indoevropské pojmenování, jež je doloženo v latinském ursus a řeckém arktos (je základem slov Arktida, arktický – nacházející se kolem severní točny). Přímým nazváním se totiž přivolává toto pro člověka nebezpečné útočné zvíře a ovšem hlavně pro jeho včely, odtud medjed...

K pradávám tabu patří dále slova bůh a čert. Bůh co do původu znamená „bytot, která poskytuje bohatství (srov. slovanský základ bog-, polské bogaty), moc, zdraví, výživu a štěstí“. Tímto slovem Slované nahradili indoevropský název dochovaný v řeckém dios,

latinském deus (odtud je francouzské dieu), znamenající „svítící, zářivé nebe“. Nebe totiž bylo považováno za božstvo, za sídlo bohů. Nebylo proto záhodno rozhněvat si božstvo přímým oslovením, šlo naopak o to získat si náklonnost a přízeň „poskytovatele bohatství“ tím, že se ho oslovovalo a hovořilo o něm slovem bůh. Není bez zajímavosti, že se s paralelním jevem setkáme v hebrejštině, v ní se tabuové slovo Jahve („jsem ten, který jsem“) nahrazuje opisem Adonai („Pán, Hospodin“). Aby se slova Bůh (tj. Jahve) nepoužívalo k zaklínání a magii, bylo, jak známo, desaterem přikázání zapovězeno vůbec je vyslovovat: „Nevezmeš jména božího nadarmo.“ Dodnes se toto tabu zachovává u pravověrných Židů a slovo Jahve (Jehova) smí vyslovit jen velekněz ve svatostánku.

A jak je to s čertem? Slovanské čert s dalšími perifrázemi v podobě rohatý, polsky kusy (s useknutým ocasem), stejně po bělorusku, stojí proti původnímu indoevropskému tabuovému názvu, jenž je doložen v řeckolatinštině diabolos (odtud slovanské ďábel a německé Teufel), doslovně „zloduch, hanobitel, nactiutřač“. Jméno ďábel arcí rovněž nenáleží vyslovovat, jak to přikazuje varovné rčení „nemaluj čerta na zeď“, zpodobněním jeho pravého jména může dojít k něčemu „ďábelsky“ nečistému. Za zmínku stojí, že „nečisté praktiky“ čerta jsou v samém základě tohoto pojmenování, vyvozuje se od slovesa „čarovat“.

Z jiných obecných názvů je opisným slovem slovanské pojmenování had, vlastně „ohybný živočich“ (základ had- jako v ruském gadkij „šeredný, ohybný“, v srbském gadan – „hnusný“) za původní indoevropské pojmenování: řecky herpeton, v latině serpens, obojí znamená „plaz, který se kroutí, svíjí“, a proto vzbuzuje v lidech děs. I německé pojmenování hada Schlange, původně Schlinge, má význam „smyčka“ (zakrucuje se kolem krku). Nazvat šeredného, hnusného „kroutivce“ pravým jménem by mohlo znamenat přivolat ho a vejít s ním do nebezpečného kontaktu.

K překvapivým tabu patří zajisté záměna přísloví kde a kam v otázkovém oslovení „kde jdeš?“ (spisovně kam jdeš?). Tento příklad uvádí v etymologickém slovníku F. Kopečný s komentářem: „neboť ptát se po cíli cesty bylo neblahé.“ Týž autor dále upozorňuje, že se také kletby, zaklínání z důvodů „nedotknutelnosti“ hláskově zatemňují: místo sakramente (sakrament je svátost) je safra, safraporte, saprlot, sakulente, kakraholt... Obávané (nedotknutelné) slovo může být vypuštěno jako v hovorovém namoutě (vypuštěno duši).

Za totality hlavně z ideologických důvodů byla tabuizována řada slov. Například se to vztahovalo k neuvádění jmen jako Masaryk, Zahradníček aj. v pozitivním smyslu, k slovům jako demokracie – vždy se muselo dodávat buď lidová, nebo socialistická, v časech polské Solidarity se slovo stávka (tedy jev typický „výlučně“ pro kapitalistickou společnost) transponovalo do podoby „prostoje v práci“, přísně tabuizován byl název Katyň, místo hromadného popraviště polských důstojníků z rukou NKVD (vůbec je např. pomíjí jinak velmi podrobná polská čtyřsvazková Všeobecná encyklopedie z roku 1974). Z naší okupační historie v době protektorátu si připomeňme tabuizování slova vůdce (v Máchově Máji se musel tuším ve školním vydání začerňovat několikrát se opakující v textu verš „Vůdce zhybnul“ kvůli asociaci s A. Hitlerem), z doby nedávno minulé se vpád vojsk nesměl veřejně pojmenovávat tím, čím skutečně byl, tedy agresí (opisovala se jako „bratrská pomoc“).

Na otázku, zda existují různá tabu i dnes, musíme odpovědět kladně, život stále přináší podněty pro jejich fungování i pro vznik nových. Nemáme na mysli jenom známé náhrady za tabuizovaný výraz rakovina – „zhoubná nemoc, těžká choroba“, za sebevraždu – „dobrovolný odchod ze světa“, za smrt – „zubatá“ apod. Budete se mnou souhlasit, že četná tabu vztahující se na oblast sexu moderní doba odtabuizovala. Existují i novější tabu: např. v Právu z 12. 2. jsme se mohli dočíst v souvislosti s výročím zbombardování Drážďan: „Od sklonku 90. let nelze přehlédnout nový trend mezi německými historiky, spisovateli a publicisty: Hovořit o Němcích jako o obětech přestalo být tabu.“ Stejně tak bylo možno v rozhlasových zprávách uslyšet, že „před šedesáti lety padly v Budapešti stovky maďarských vojáků v boji proti sovětským vojskům“, což se dříve také nesmělo veřejně říkat nebo napsat.

Tabu, které bylo kdysi spojováno především s kultovními zákazy, vztahuje se na vše, co je v rozporu s pravidly morálky, obyčejů, s dobrými mravy, se společenským vkusem, prostupuje také veřejný a politický život. (Příklad: tabu je způsob nabytí majetku některých politiků apod.). V totalitním newspeaku hrálo závažnou roli hlavně z důvodů uchování „čistoty ideologické doktríny“, neboť co bylo v rozporu s ní, bylo nežádoucí, zapovězené, zkrátka tabu.

KA CLIDAP-WEB a faktu, že informační portál Seznam je nejnavštěvovanějším serverem v ČR, přistoupilo CIT na následující opatření. Po dohodě s marketingovým oddělením Seznamu má Ostravská univerzita zajištěno následující zvýhodnění oproti jiným subjektům zařazeným v portálu Seznam:

- přednostní výpis u klíčového slova „Vysoká škola“ v rámci celé ČR. Při zadání vyhledávacího slova „Vysoká škola“ (výraz může být zadán také bez diakritiky) bude Ostravská univerzita zobrazena ve výpisu odkazů vždy na jednom z prvních třech míst, v současnosti dokonce na místě prvním. Tato služba je rezervována od ledna do března (měsíce s nejvyšším počtem zadaného klíčového slova) s předností prodloužení do následujících let.
- Přednostní výpis u klíčového slova „Vysoké školy“ v rámci Moravskoslezského kraje po dobu celého roku s předností prodloužení do následujících let.
- Do sekce „Školy – Vysoké školy – Státní – Ostravská univerzita v Ostravě“ byl přidán zápis firmy s logem, který obsahuje základní informace o univerzitě (seznam fakult a ústavů, kontakty a adresy).

Výše uvedená zvýhodnění přispějí ke zviditelnění Ostravské univerzity v rámci celé ČR a zpříjemní novým uživatelům, kteří se o Ostravské univerzitě ještě nedozvěděli, vyhledávací cestu na internetové stránky.

MIROSLAV HAFT

Svět cizích jazyků dnes

Takový je název česko-slovenské kolektivní monografie, kterou vydalo s podtitulem Inovační trendy v cizojazyčné výuce nakladatelství Didaktis v Bratislavě. Editorem knihy je prof. PhDr. Lumír Ries, CSc. Ze zdejší Pedagogické fakulty (spolu s prof. E. Kollárovou z UMB Banská Bystrica) a z Ostravské univerzity se na ní autorsky podílely ještě PhDr. Pavla Zajícová, Ph.D., a Mgr. Marta Šigutová, M.A. Další členové autorského kolektivu, složeného z anglistů, rusistů a germanistů, jsou z Filozofické fakulty UK v Praze a UK v Bratislavě. Kniha určená široké odborné veřejnosti, především učitelům a studentům jazyků, se v jednotlivých kapitolách zabývá těmito tématy: Humanizace výuky cizích jazyků (VCJ); kulturologické směřování VCJ; autonomie učení ve VCJ; inovační (alternativní) metody VCJ; počítače (informační a komunikační technologie) ve VCJ; VCJ u dyslektických žáků. Publikace má příznivé recenze v odborném tisku (naposledy např. v časopise Opera slavica). Distribuci provádí v Česku vydavatelství Didaktis v Brně. (Didaktis, Kaštanová 141b, 617 00 Brno).
DOC. ET PRIV.-DOZ. PHDR. LENKA VAŇKOVÁ, DR.
VEDOUcí KATEDRY GERMANISTIKY FF OU

CO NOVÉHO NA FILOZOFICKÉ FAKULTĚ v měsících lednu a únoru 2005

- *Od 1. ledna* bylo na FF zrušeno pracoviště Kabinet českého jazyka pro cizince, které Příkazem rektora přešlo pod rektorát.
- *Ve dnech 7. a 8. ledna* se konal na FF Den otevřených dveří; pro informace přišlo kolem 1 000 uchazečů.
- *Dne 18. ledna* přijala děkanka představitele švýcarského Spolku pro podporu germanistiky FF OU, dr. R. Meyera a A. Widmery, při příležitosti ukončení činnosti Spolku a vyjádřila jim za jejich desetiletou podporu katedry poděkování.
- *Dne 2. února* se v Domě knihy Librex konal křest sborníku: W. Szymborska: *Tradice-Současnost-Recepce* (z konferenčního cyklu ostravské polonistiky Polští nositelé Nobelovy ceny).
- *Dne 3. února* byla doc. B. Rudincová jmenována členkou oborové rady doktorského studia na Univerzitě Konstantina Filozofa v Nitře. *Blahopřejeme!*
- *Dne 4. února* se ve Fiducii konalo s velkým úspěchem první divadelní představení studentů Anglické divadelní skupiny při katedře anglistiky a amerikanistiky. *Blahopřejeme!*
- *Dne 9. února* proběhlo před vědeckou radou Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci úspěšně habilitační řízení PhDr. Stanislava Koláře, Ph.D. *Novému docentovi blahopřejeme!*
- *Dne 17. února* obnovil svou činnost po sedmi letech Kruh moderních filologů, pobočka AV – přednáškou prof. J. Šabršuly *Ustrojení a fungování jazyka. (Funkci předsedy bude vykonávat prof. S. Kavka.)*
- *Dne 18. února* se v Komorní scéně Aréna konala derniéra divadelního představení *Sumerjya* v podání divadelního souboru SZC-ZYT oddělení polonistiky katedry slavistiky.
- *Ve dnech 21.–27. února* se na katedře romanistiky uskutečnil v rámci programu *Socrates/Erasmus* přednáškový cyklus doc. dr. Lydie Fraczak z francouzské Univerzity Blaise Pascal v Clermont-Ferrand. *Cyklus se setkal u studentů s mimořádným zájmem.*
- *Dne 22. února* přijalo oddělení polonistiky katedry slavistiky vzácné hosty: generální konzul Polské republiky v ČR pan A. Kaczorowski spolu s vicekonzulkou paní G. Kostrusiak, předali do rukou děkanky FF dar – televizní přijímač pro výuku.
- *Dne 23. února* převzala děkanka FF OU na francouzském velvyslanectví v Praze státní vyznamenání Francouzské republiky Rytíř řádu Akademických palm - za vybudování oboru francouzský jazyk v Ostravě.
- *V měsíci únoru* byly vyhlášeny výsledky soutěže SLOVNÍK ROKU, pořádané každoročně Jednotou překladatelů a tlumočnicků v Praze. *Frazeologický slovník Lidské tělo v české a polské frazeologii a idiomatické autorek Evy Mrhačové a Renáty Ponczové získal v kategorii překladových slovníků třetí místo!*

EVA MRHAČOVÁ

Tibetská vlajka na budově OU

V druhé březnové dekádě zavlaje na budově rektorátu barevně i graficky velmi neobvyklá vlajka Tibetu – symbol státu, který byl proti vůli svých obyvatel před více než půl stoletím násilně nejdříve okupován a následně anektován Čínou, resp. komunistickým režimem tohoto státu. Agresivní akt se bohužel ve své době nedočkal jednoznačného mezinárodního odsouzení, zejména proto, že tehdejší Sovětský svaz dokázal lhaním, tak typickým pro všechny komunistické režimy, dlouhodobě klamat světovou veřejnost a blokovat odpor demokratických států proti vlastním zločinným aktům i proti zločinům jiných komunistických zemí a různých gerilových hnutí vznešeně označovaných jako národně osvobozenké. Demokratické státy bojovaly za dekolonizaci tzv. „třetího světa“, ale dekolonizace komunistických impérií byla jejich diktátory odmítána jako „vměšování do vnitřních záležitostí“. Rozpad SSSR ukázal, že je možná dekolonizace i těchto říší, i když z ruského chomoutu neunikli ani tehdy všichni, kdož si to přáli. Na řadě je teď i Říše středu, jak se oficiálně i komunistická Čína sama nazývá, je však nutné vyvíjet na tuto zemi neustálý tlak a upozorňovat veřejnost na přetrvávající porušování základních lidských práv. Čínská propaganda neustále omílá, že Tibet je „odpradávná“ nedílnou součástí Číny, což je lež prokazatelná historickými prameny. Pro ty, kdož o dějinách Tibetu mnoho nevědí, jsem připravil alespoň krátké připomenutí (více lze najít v mé monografii *Národy na prahu 21. století*, která byla vydána v edici *Universum* naší univerzity v roce 2001).

Rozlehlá vysokohorská Tibetská plošina byla osídlena zřejmě až na počátku našeho letopočtu kmeny přicházejícími z oblastí dnešních čínských provincií Jün-nan a Sečuán. Oproti chanskému etniku, které už bylo zformováno v rámci silného čínského státu, byl společenský vývoj tibetských kmenů výrazně opožděn. Teprve v první polovině 7. století došlo k jejich spojení v rámci centralizovaného státu nazvaného Bod-jul (země hor) – sjednotitelem byl král Songcan Gampo (605–650). Tento stát měl svoji vládu, zákony, vojsko, mezinárodní styky se sousedy. Tehdy vzniklo i tibetské písmo (na bázi indického) a státním náboženstvím se stal buddhismus. Začala se formovat specifická kultura vysokohorského národa, výrazně odlišná od kultury nížinných Chanů (etnonym Chan v evropské terminologii časem splynulo s politickým označením Číňan, tj. občanem čínského státu – je to však nesprávné a čínská terminologie obě jména významově rozlišuje).

V následujícím století se Tibet územně rozšířil a tibetští panovníci se běžně ženili s čínskými princeznami. Z let 821–822 je dochován nejstarší dokument o čínsko-tibetských vztazích, v němž se píše: „*Velký král Tibetu a velký král Číny, jsouce spřízněni jako synovec a strýc, se dohodli na spojenectví svých říší... Obě země se budou přidržovat hranice, která nyní mezi nimi existuje. Všechno na východ od ní je země Velké Číny; všechno na západ od ní je země Velkého Tibetu... Tato slavnostní úmluva zakládá velikou epochu, kdy Tibeťané budou šťastni v zemi tibetské a Číťané v zemi čínské.*“

V roce 842 se však Tibet rozpadá na menší státy, v nichž se formovaly různé buddhistické sekty. K opětovnému sjednocení dochází z podnětu Mongolů ve 13. století, v době, kdy Mongolové dobyli i Čínu. Právě oni pozvali jednoho z náboženských vůdců, jehož povýšili na nejvyššího duchovního představitele nejen celého Tibetu, ale i východní části Mongolské říše (r. 1276). Tibet se fakticky stal protektorátem Mongolska a po založení mongolské dynastie Jüan v Číně (r. 1280) přešla administrativa automaticky pod její jurisdikci. Nový vazalský vztah k Číně, resp. k Mongolsku zanikl s pádem mongolské dynastie r. 1368, protože nová chanská dynastie Ming ho nebyla schopna obnovit.

Ani Tibet však nebyl schopen udržet integritu území a právním pokračovatelem se stal střední Tibet, kde se vystřídaly panovnické dynastie Phagmodu (1350–1436), Rinpung (1436–1565) a Cangpa (1565–1642). V této době se odehrával boj i mezi buddhistickými sektami, v němž vítěznou se stala sekta Gelugpa (podle pokrývky hlavy zvaná i sektou „žlutých čepic“). Zakladatelem sekty byl reformátor Congkhapa (1357–1419), po jehož smrti byl zaveden systém dvou nejvyšších převtělenců, dalajlamy a pančhenlamy, který se udržel s nepatrnými změnami dodnes. Posílení vlivu sekty znamenalo spojenectví s mongolským vládcem Altanem (1543–1583), který k sobě pozval tibetského vládce a nejvyššího náboženského představitele Sonama Gjamcheha (1543–1588), udělil mu titul dalajlama a učení sekty Gelugpa povýšil na oficiální náboženství všech svých poddaných. Došlo tak k duchovně-světské alianci mezi Mongolskem a Tibetem. S pomocí západomongolského kmene Chošřídů sjednotil 5. dalajlama Ngawang Lozang Gjamcho r. 1642 celý Tibet, zlikvidoval konkurenty a stal se duchovním hlavou celého Tibetu. Jeho mongolský pomocník Gušri-chan (1636–1656) získal titul tibetského krále, který potomci udrželi do r. 1717. Ve skutečnosti i světská moc však byla v rukou dalajlamů.

Od nástupu mandžuské dynastie Čching na čínský trůn r. 1644 se Čína de facto stala součástí mnohonásobně menšího Mandžuska v Poamuří. Následovaly pokusy o obnovení čínské, resp. však mandžuské svrchovanosti nad Tibetem, v nichž se angažovali i mongol-

ští králové Tibetu. Na přelomu 17. a 18. století byla situace v zemi složitá a 6. dalajlama byl dokonce prohlášen za neplatného převtělence – v zemi zuřil mocenský boj. S pomocí ojrotského kmene Džungarů byla r. 1717 svržena mongolská dynastie tibetských králů, která byla spojencem Čchingů v Číně. Džungarové, jako úhlavní nepřátelé Mandžů, Tibet ovládli, ale v roce 1720 podlehl čínsko-mandžuské vojenské výpravě. Tibet se stal okupovanou zemí, jemuž byla v roce 1751 vnucena protektorátní smlouva.

V chaotické situaci na počátku 20. století proklamovalo v listopadu 1911 nezávislost Mongolsko (Vnější) a v Tibetu došlo k ozbrojeným srážkám mezi Tibeťany a čínskými vojáky. Podle dohody o příměří z 12. srpna 1912 se měli čínští vojáci i celá čínská administrativa stáhnout z území Tibetu. To se skutečně v lednu následujícího roku stalo a 1. března 1913 vydal 13. dalajlama Thubtan Gjamcho (1876–1933) deklaraci o nezávislosti své země. Číňané ji sice nikdy neuznali, ale fakticky neměli žádný vliv na tibetský vývoj. Na tomto místě je třeba upřesnit, že tibetští představitelé se dodnes odvolávají na skutečnost, že tzv. protektorátní smlouva z r. 1751 byla uzavřena s mandžuským císařem a tedy de facto s Mandžuskem. Navíc ji považují za zvláštní smlouvu o rozdělení světové a duchovní moci, a to v takové rovině, která nemá v evropském právu adekvátní zastoupení. Svřením Mandžů a vyhlášením Čínské republiky dle tibetské strany vznikla nová právní situace a mandžuský „protektorát“ zanikl.

Tibet i nadále vystupoval jako nezávislý stát – zůstal např. neutrální v čínsko-japonské válce, měl vlastní armádu, měnu, poštovní a telegrafní systém atd. Tyto projevy sui generis nezávislé politiky Tibetu bohužel nebyly potvrzeny plným mezinárodním uznáním de jure. Tibet však přecenil v té době význam relativní izolovanosti a nevyvinul dostatečné diplomatické a politické úsilí, aby ho dosáhl. Tibetská vláda možná i trochu netakticky vypověděla v závěru čínské občanské války, v níž už bylo zřejmé vítězství komunistů, čínskou misi ze Lhasy (8. července 1949) a po vyhlášení ČLR v říjnu téhož roku reagovala formálním potvrzením své nezávislosti (4. listopadu 1949). Vojska Čínské lidové osvobozené armády však začala obsazovat pohraničí Tibetu a vláda byla nucena přistoupit na rozhovory s ČLR, protože nebyla schopna čelit vojenské přesile. Snaha o odklad jednání z tibetské strany urychlila události. Číňané obsadili východotibetskou provincii Kham, zajali guvernéra a ministra tibetské vlády Ngapho Ngawonga Džigmeho a zahájili ofenzívu i ze severu.

V této situaci byl v listopadu 1950 uveden do úřadu 14. dalajlama Tändzin Gjamcho (dva roky před oficiálním termínem), ale ani to, ani stížnost do OSN na čínskou agresi Tibeťany nezachránilo. Dne 23. května 1951 donutili Číňané tibetské vyjednavče, které vedl zadržovaný a patřičně zpracovaný ministr Džigme, k podpisu sedmnáctibodové dohody o podmínkách „mírového osvobození Tibetu“, již se přiznávala Tibetu pouze možnost autonomie.

ČLR začala i v Tibetu prosazovat komunistické reformy a každý odpor tvrdě potlačovala. V březnu 1959 vypuklo ve Lhasě ozbrojené povstání organizované dalajlamou. Odpověď byla velmi tvrdá, tibetská vláda rozpuštěna a dalajlama přinucen prchnout do Indie, aby zachránil holý život. S ním uteklo asi 80 tisíc lidí. Řízení Tibetu bylo svěřeno Přípravnému výboru Tibetské autonomní oblasti na čele s pančhenlamou, kterého Číňané začali považovat za nejvyššího představitele Tibetu. Dalajlama byl označen za zrádce a zbaven všech funkcí. V září 1965 byla autonomní oblast oficiálně ustavena – ovšem ve značně okleštěném územním rozsahu oproti historickým hranicím. Prvním představitelem se stal N. N. Džigme, zastávající čínsko-tibetské sounáležitosti.

Čínská politika vůči Tibetu se vyznačovala krutými represemi (různé odhady hovoří až o miliónu zavražděných a popravených), ničením klášterů a jiných kulturních památek, pálením knih a podobně. Nejhorší bylo období „kulturní proletářské revoluce“, která vypukla r. 1966. V samotné Číně sice tato revoluční vlna ochladla po čtyřech letech, v Tibetu ji však pociťovali až do r. 1976.

Z hlediska práva není o čem diskutovat, neboť Čína porušila při okupaci šestnáct (!) článků Všeobecné deklarace lidských práv. Není divu, že v rezoluci o Tibetu, kterou OSN se zpožděním v roce 1965 přijala, stálo doslova, že se čínská okupace vyznačovala „vraždami, násilím a svévolným zatykááním Tibeťanů, jejich mučením a krutým, nelidským a ponižujícím zacházením v širokém měřítku“. Jenže bezzubým odsouzením útočnicka také všechno skončilo. S výjimkou dočasně americké pomoci tibetským partyzánům a přátelského gesta Indie, jež dodnes poskytuje střechu nad hlavou a také práci desetitisícům uprchlíků (o azylu pro dalajlamu nemluvě), nikdo Tibetu skutečně pomocnou ruku nepodal.

Teprve se změnami ve vlastní Číně zahájenými Teng Siao-pchingem r. 1978 se změnila i situace v Tibetu trochu k lepšímu v ekonomické a sociální sféře. Politické poměry však zůstaly zachovány. Exilový tibetský vůdce 14. dalajlama Tändzin Gjamcho (nar. 1935) mezitím v zahraničí rozvinul širokou kampaň za osvobození Tibetu, která ČLR dodnes působí nemalé mezinárodní problémy. Několikrát již navrhla dalajlamovi možnost návra-

Stipendijní program Německé spolkové nadace pro životní prostředí

Německá spolková nadace pro životní prostředí (Deutsche Bundesstiftung Umwelt, zkratka DBU) vypisuje třetím rokem ve spolupráci s Česko-německým fondem budoucnosti stipendia pro absolventy českých vysokých škol, zaměřených na studium různých oblastí ochrany a tvorby životního prostředí. Protože tato nabídka téměř uniká zájmu studentů, rozhodla jsem se, jako bývalá stipendistka DBU, poskytnout základní informace o tomto stipendiu a podělit se o své zkušenosti.

1. Co by mělo být tématem projektu?

Projekt by se měl týkat zlepšení kvality životního prostředí v České republice nebo v Německu. V roce 2003 bylo podporováno 10 českých projektů, zabývajících se např. sledováním rekultivovaných ploch po těžbě hnědého uhlí pomocí dálkového průzkumu Země nebo modely pro výpočet znečištění ovzduší. Přijaty byly ale i projekty s převažující biologickou tematikou, např. měkkýši a jejich parazité jako indikátory kvality životního prostředí či enzymatické odbourávání toxinu sinic (mikrocystinu-LR) u ryb. Další příklady témat projektů naleznete na internetové adrese: www.dbu.de/stipendien/beispiele.php.

2. Kdo může o stipendium žádat?

O stipendium můžete požádat do 3 let po ukončení bakalářského, magisterského nebo inženýrského studia.

3. Co musí obsahovat žádost o stipendium?

Žádost o stipendium musí obsahovat kromě vyplněného formuláře tyto podklady:

1. Návrh projektu
2. Strukturovaný životopis
3. Publikační činnost, výzkumné úkoly a projekty
4. Doklad o absolvování státní závěrečné zkoušky
5. Doporučení vedoucího diplomové práce (případně školitele)
6. Doklad o úrovni znalosti německého jazyka

Na adrese <http://www.fondbudoucnosti.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=5947> naleznete formulář a podrobnější informace k jednotlivým částem žádosti.

4. Musím mít již dopředu kontakt na místo stipendijního pobytu?

Za velkou výhodu považují, že DBU je podle tématu Vašeho přijatého projektu schopna najít vhodné místo pro jeho řešení. Pracoviště (tj. podnik, výzkumný ústav či univerzitu) si ale můžete určit i sami. Seznam nabídek stipendijních míst bude také umístěn na www.dbu.de/stipendien.

5. Kde a dokdy žádat?

Termín uzávěrky pro příjem žádostí je 15.

6. 2005. Výběr stipendistů organizuje Česko-německý fond budoucnosti. Kontaktní osoba: Soňa Dederová, e-mail: sd@fb.cz; Tel.: 2838 505 12,13,14; Fax: 2838 505 03.

6. Jak to bude probíhat po podání žádosti?

Vybraní žadatelé budou v průběhu září 2005 písemně pozváni k závěrečnému pohovoru, který se bude konat v listopadu 2005 v Praze. Stipendisté pro rok 2006 budou vybráni komisí českých a německých odborníků. Vyžaduje se alespoň průměrná znalost německého jazyka a schopnost krátké prezentace projektu (10–15 minut) při pohovoru v němčině, případně angličtině. Poté jsou kladeny otázky týkající se předpokládané doby řešení projektu s odůvodněním, proč právě v Německu apod. Před začátkem stipendijního pobytu (přibližně březen - duben 2006) zajišťuje DBU vstupní informační seminář v Osnabrücku. Zde se dozvíte všechny organizační záležitosti (např. jak si založit účet v bance, či jak se chovat v případě nutnosti vyhledání zdravotní péče atd.).

7. Jak dobře musím umět německy?

Požaduje se alespoň průměrná znalost němčiny. Já osobně jsem měla jen maturitní zkoušku z německého jazyka z roku 1990. Zpočátku jsem rozuměla tak 60% mluveného slova, ale nedokázala jsem plynule konverzovat. Navíc jsem se téměř poprvé setkala s odbornou němčinou. S překladem mého projektu mi proto pomáhal pan doktor Jan Květ (Biologická fakulta JU v Českých Budějovicích), za což mu ještě jednou děkuji.

Po nastoupení stipendijního pobytu do Ústavu hydrobiologie a rybářství v Berlíně (Institut für Hydrobiologie und Binnenfischerei) jsem odmítala pro mě bezproblémovou komunikaci v angličtině. Po několika týdnech jsem již mluvila docela plynule německy.

V případě nutnosti je ale také možné ještě před nástupem stipendia, tak i v jeho době navštěvovat jazykové kurzy. Tyto vydaje DBU hradí!!! Navíc pokud budete pobývat na některé z německých univerzit, je možno navštěvovat jazykové kurzy i zdarma.

8. Jak dlouhý může stipendijní pobyt být?

Stipendijní program umožňuje 3–12měsíční pobyt. Při pohovoru vám nabídnou maximálně 6měsíční pobyt, který lze v průběhu stipendijního pobytu ještě prodloužit.

9. Jaká je výše stipendia?

Výše stipendia činí 971 € měsíčně. Počítejte, že za ubytování vydáte cca 150–300 € měsíčně (např.: podnájem pokoje se společným příslušenstvím v Berlíně: 280 € měsíčně, za kolej cca 150 €), za jídlo kolem 200 €. V závislosti na místě pobytu je

tu, ale za podmínek, které byly naprosto nepřijatelné. S ohledem na skutečnost, že pro ČLR je zase zcela vyloučeno zahájit jednání o nezávislosti, ale pouze o míře autonomie pro Tibet, ustoupil dalajlama z tohoto principu a 15. června 1988 při svém vystoupení v Evropském parlamentu ve Štrasburku se zřekl požadavku nezávislosti a navrhl vytvoření samosprávného Tibetu v rámci přidružení k ČLR, s omezeným kontingentem vojáků a kontrolou zahraniční politiky. To vše podmínil uskutečněním regionální mírové konference, po níž by se Tibet mohl stát „zónou míru“. Představitelé ČLR však i tyto vstřícné návrhy odmítli, čímž sešlo i z připravované schůzky s dalajlamou. Následně vypukly ve Lhase opět nepokoje a vyhlášení výjimečného stavu (8. 3. 1989 – 1. 5. 1990) s tvrdými represáliemi. To vedlo dalajlamu k vyhlášení, že dokud Číňané neprojeví dobrou vůli a nepřijdou s novými iniciativami, necítí se dále vázán návrhy učiněnými v Evropském parlamentu.

Otevřený a vstřícný postoj dalajlamy vedl světové politiky k jeho další podpoře, která vyvrcholila udělením Nobelovy ceny míru za r. 1989. Čínská strana si uvědomuje, že dalajlamova prestiž ve světě je vysoká, ale je si také vědoma omezených možností světového společenství stavět se proti ČLR. Dalajlama a jeho stoupenci tak musí čekat především na vnitropolitické změny v samotné Číně a spoléhat na demokratizaci nejlidnatější země světa. Spoléhat především na to, že opravdoví demokraté v Číně si budou vážit nejen vlastní svobody, ale že budou dostatečně citliví a vnímaví i vůči jiným, nejen Tibetanům, ale i Ujgurům, Mongolům a dalším menšinovým národům.

A pro ty, kdož se na tibetskou vlajku nedívají jen jako na kus barevné látky, připoují i vysvětlení její bohaté symboliky. Vlajka byla vytvořena v roce 1912 a tvoří ji bílý trojúhelník v dolní části listu symbolizující zasněžené hory. Za ním vychází zlaté slunce svobody, štěstí a blahobytu. Zbytek listu tvoří 12 paprsků, střídavě modrých a červených, které připomínají 12 vládců, kteří v letech 601–842 vládli šesti sjednoceným tibetským kmenům Se, Mu, Dong, Tong, Dru a Ra. Červená a modrá symbolizují dvě božstva souhrnně zvaná *Mar Nag Nyi*, která jsou ochránci tibetské vlajky. Červená připomíná mužské božstvo *Čhyo Kong* a modrá ženské *Sung Ma*. Někdy se tvrdí, že bílá, červená a modrá symbolizují i soucit, vědomosti a sílu, vlastnosti nutné na cestě vedoucí k osvícení podle buddhistického učení. Vlajkový list je kromě vlajkové části olemován tradiční buddhistickou barvou (oranžovo-žlutá alias šafránová). V bílém trojúhelníku jsou vyobrazeni dva bílí lvi s neobyklou zelenou hřívou a ocasem reprezentující jednotu světské a náboženské moci.

Lvi drží v tlapách dvojbarevný drahokam reprezentující zákon principu příčiny a následku, který je pramenem nekonečného prospěchu a míru. Nad drahokamem se tyčí trojplamenný klenot (*könčchong* známější pod sanskrtským jménem *triratna*, tj. tři klenoty) symbolizující metaforické pojmenování zakladatele buddhismu Sidharty Gautámy (*Buddha* = osvícený), jeho učení (*dharmu*) a obec jeho stoupenců (*sanghu*). Tři plameny jsou spojovány i s tělem, řečí a myslí a reprezentují i kanonické spisy buddhismu zvané Tripitaky.

VLADIMÍR BAAR

Život podle ministrů

Tak si každým dnem říkám, co všechno na nás, studenty, páni ministři ještě vymyslí. Občas mám pocit, jako by oni sami zapomněli na svůj vysokoškolský život a rozhodli se ho současným studentům co nejvíc „zpříjemnit“.

První ranou je změna zákona, podle kterého nemá student po skončení školy nárok na podporu v nezaměstnanosti, pokud po dobu 3 let nestráví alespoň rok v práci. Aby to nebylo tak jednoduché, student si nemůže vybrat jednoho zaměstnavatele a u něho odpracovat stanovenou dobu. Zákon ještě upravuje, kolik hodin týdně a celkově můžeme odpracovat u jednoho zaměstnavatele. Takže pokud to chce student nějak stihnout, musí odpracovat minimálně 4 měsíce za rok, což v praxi znamená, že hned po škole anebo taky místo školy půjde rovnou do práce, kde

bude za 38 korun na hodinu vyskládat zboží. Tento případ by se ovšem netýkal těch, kteří by měli hned v květnu po zkouškách a místo zaslouženého odpočinku by s radostí a elánem chodili po celou dobu volna od rána do večera do práce, aby splnili „normu“. Trošku mi to připomíná sci-fi a trošku taky situaci před rokem 1989, kdy nejlepší pracovník byl úderník pracující na 110%. Ovšem jak to mají vyřešit letošní absolventi, mi zůstává záhadou.

Druhým ožehavým a často diskutovaným tématem je aktuální otázka placení školného. Tento problém se probírá v ministerských řadách už nějaký ten pátek. Na jedné straně jsou tu odpůrci, kteří argumentují tím, že sociálně slabší skupiny si nebudou moci dovolit studovat, na straně druhé jsou tu příznivci, podle kterých se otevrou možnosti více lidem. Tímto článkem nevedu boj za sociálně slabší skupiny, ale pořád marně přemýšlím, jak souvisí zavedení školného se zvýšením možnosti přijetí na vysokou školu. Co když to bude přesně naopak a někteří si ani nepodají přihlášku, protože na to nebudou mít? Pak se paradoxně rozšíří možnosti, ale bohužel jen pro ty, co na to mají peníze a ne talent nebo zájem. Právě v řadách těch sociálně slabších může být někde ukrytý a schovaný člověk, co má všechny předpoklady a taky chuť něco dokázat a něčím být. Protože při přijímacích určitě nehrají roli jen talent a vědomosti, ale velký podíl na přijetí má také štěstěna a míra trémy. Má snad „chudší“ člověk na přijímacích větší trému než ten „bohatší“, a tím pádem menší šanci na úspěch?

Chápu, že stejně jako studentům, tak i vysokým školám se zvedají náklady. Jen zůstává otázkou, jestli tím někomu nevezmeme možnost dělat jednou to, co ho baví a k čemu mu zrovna vysoká škola může dopomoci, a jestli je zrovna zavedení školného tou správnou motivací pro budoucí studenty.

HANKA STROPKOVÁ

Slůvka a otazníky ve (s)větě M. Prokešové

Když jsem byla malá, občas jsem padala na zem.

Skoro pořád jsem měla nejen špinavá, ale také rozedřená kolena.

Padala jsem z plotů a ze stromů i na šterkem vysypané ulici. Prostě všude, kde se dalo.

Zpočátku jsem plakávala. A ubrečená vždy přiběhla k mamince a fňukala, ať mi ty bolístky popouká.

Maminka by však za chvíli nedělala nic jiného, než foukala a foukala mé nové a nové rány. A tak si místo utěšujících slov vymyslela téměř zázračnou větu.

„Byla´s u toho?“ zněla její téměř nemilosrdná otázka stále dokola.

A já musela vždycky přiznat, že vždycky ano. Kdykoliv jsem spadla, kdykoliv jsem něco vyvedla, kdykoliv jsem z různých důvodů měla pláč na krajíčku, vždycky jsem si u toho také já sama byla. A tím pádem jsem si za to mohla. Protože když u něčeho jsem, mohu přičinám svého budoucího pláče a bolesti také zabránit.

Byla´s u toho? Ta otázka se mi dodnes při různých příležitostech (soukromých či veřejných) honí hlavou. A doposud jsem si ještě nikdy nemohla dát zápornou odpověď. Vždy u svých malérů – bohužel – nějakým způsobem jsem.

Kolikrát však ve svých životech zapomínáme, že u všeho také jsme?

Ne oni, ne tamti,
ale my jsme také vždy zároveň
U TOHO.

A tím pádem máme svůj podíl viny na všem, co se děje nejen nám,
ale také druhým,
co se děje celému světu.

Protože dokud žijeme, dokud jsme na světě, pak „u toho“ skutečně vždy nějakým způsobem jsme. A pokud na to zapomeneme, vůbec nezáleží na tom, jsme-li učitelé, rodiče, či vysoce postavení lidé, nebo dokonce politici...

bez tohoto vědomí jsme totiž pořád malé
a ufnukané děti.

P.S.

A někdy se mi zdá, že celá naše politická scéna, a nejen ona, ale i celá společnost je jedno velké pískoviště s ukřižovanými dětmi, které vůbec, ale vůbec nevědí, kde to vlastně jsou!

potřeba také počítat i s výdaji za městskou dopravu (např. v Berlíně cca 70 € měsíčně). Výše stipendia je taková, že se nemusíte příliš omezovat ani ve svých touhách po návštěvě muzeí, galerií či prohlídce jiných kulturních památek. DBU hraje kromě měsíčního stipendia také náklady na pojištění související s pobytem v SRN, dále dopravu do a z místa stipendijního pobytu. Další výhodou je, že v době pobírání stipendia máte možnost bezplatné účasti na různých seminářích a konferencích DBU. Zde si můžete nejen prohloubit poznatky ze všech vědních oborů souvisejících s ochranou životního prostředí, ale i získat nové kontakty např. s ostatními stipendisty z Německa, ale i Polska, Ruska (Kaliningrad) a letos poprvé z Litvy, Lotyšska a Estonska.

10. Co musím vykázt po skončení stipendia?

Výstupem je krátká závěrečná zpráva. V průběhu stipendia bývá setkání stipendistů, kde byste měli krátce prezentovat průběžné výsledky. Případné vědecké publikace jsou samozřejmě vítány, nejsou však podmínkou úspěšného uzavření stipendijního pobytu.

DBU nabízí opravdu o něco víc než mnohé jiné stipendijní nadace a navíc záleží především na kvalitě Vámi napsaného projektu. Také vidíte, že tohle je konečně to pravé pro vaši zahraniční stáž? Neváhejte a nezapomeňte do 15. 6. 2005 podat svůj projekt!!! Přeji mnoho úspěchů!

RNDR. IRENA ŠETLÍKOVÁ, PH.D.
STIPENDISTKA DBU V ROCE 2004

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA, KATEDRA EKOLOGIE

O intelektuálech, ženách intelektuálů a intelektuálních knihách

Byl osmý březen, obyčejný předjarní den a pro některé už zase také svátek žen, který ovšem slaví především muži. Jarmil seděl s kolegy v kavárně „Atlantis“. Řeč přišla i na jeho svobodu. Zkušenější kolegové radili, jak si vybrat. Zda se ženit, či neženit (paradoxně právě ten, který měl slovo, šermoval Jarmilovi před obličejem rukou s prstýnkem), jestli jsou lepší intelektuálky nebo hospodyňky, taky že všude je něco a že... Doktor Medovnický si vzal slovo na téma „Já intelektuál a moje žena intelektuálka.“ Během jeho monologu o zdravém životním stylu, knihách, které nesmějí chybět v knihovně intelektuála, ekologickém a levicovém citění, též filmech a časopisech, s nimiž usínají, Jarmil bledl. A zbledl docela ve chvíli, kdy Medovnický pronesl: „Myslím, a nechci vás, pánové, nikoho urazit, že opravdově štěstí můžete zažít pouze se ženou, která rozumí vašim du-

chovním potřebám, se ženou-intelektuálkou.“

Ovšem jsou potřeby těla, které měří stejně všem, tedy i intelektuálům, a tak i Medovnický, přítel a obránce duchovna, si musel odskočit. Jarmilův kolega Hynek, už trochu společensky unavený, si povzděchl: „Představ si, moje žena je úžasná,“ a opatrně se ohlédl, „ale asi není intelektuálka.“ Poslední slovo skoro spolkl. „Viš, já jsem to nechtěl říkat před ním,“ znovu se ohlédl, Medovnický se ještě nevracel. „Minulý týden jsem si koupil ten úvod do kulturologie, no, takovou bichli, co jsem se na ni chodil asi měsíc dívat. A v pátek jsem přišel domů dřívě, knížka ležela na koberci. Říkal jsem si,“ a Hynkovi v ten moment zazářily oči, „říkal jsem si, že si třeba listovala, třeba se mě zeptá, co to kulturologie je. Ale když se žena vrátila, knížka tam pořád ležela, a tak jsem se u večere zeptal já. Řekla mi mezi sousty, že se ro-lo-val koberec, tak ho za-tí-ží-la.“ Jarmilovi blesklo hlavou, že to by jeho přítelkyně rozhodně neudělala. Martina je přece, alespoň si ještě myslel, že takovou ji chce, intelektuálka.

Rozloučili se u „hladového“ okénka. Hynka i Jarmila doma jistě čeká něco k snědku a Medovnického žena přece nevaří, tedy na cestu alespoň sýr v housce. Jarmil se pohodlně usadil v tramvaji a zakručelo mu v břiše. Co asi bude k večeri? Našla Martina tu šedivou košili? Nemohl si vzpomenout, kde jen ji pohodil. Potřebuje ji na zítřejší přednášku.

Noční tramvaj se sunula pomalu, a tak měl Jarmil dostatek času k úvahám. Může při tom všem, když on se vrací domů až večer, být jeho přítelkyně intelektuálka? Má čas si na ni alespoň hrát? O svém intelektuálství Jarmil nebyl nikdy přesvědčen. Přece to, že má problém vyvrtat rovnou díru do zdi a zatlouct hřebík, z něj ještě nedělá „infoše“. Úvahy se vrátily zpátky k Martině. Přece je lepší, že ona není... No jo, je to lepší! Vždyť doma nemusí řešit problémy z práce, není zkoušen z obsahu Literárek, může se dívat na Rodinná pouta. Původní hrdá jistota, že Martina je intelektuálka, se zakymácela. Jarmil si na jedinou uvědomil, že to ani nechce. Opravdu není intelektuálka?

S obavami, kdo ho vlastně čeká doma, Jarmil vstoupil do bytu. Potemnělou chodbou se pootevřenými dveřmi z pokoje neslo na tenkém pruhu světla Mozartovo Requiem. Málem se mu zastavilo srdce. Je! (V rychlém sledu mu v myslí blikla slova „večere“ a „vyžehlená košile“.) Ve dveřích se objevila Martinina usměvavá tvář: „Ahoj, jak ses měl? Právě ti žehlím košili.“ Jarmil spokojeně objal svoji ženu a hlesl: „Miláčku.“

Pohledem přes rameno přehlédl útulný a proteplený byt. Stůl, knihovna, žehliční prkno, květinový stolek... Zpět!... květi-

ZE ŽIVOTA NAŠICH ABSOLVENTŮ 7. díl

„Islám opravdu není bubákem, jak se to v poslední době často prezentuje.“

Jméno: Mgr. Jitka Hřebačková-AI Far

Studovala: na samostatné Pedagogické fakultě v Ostravě obory ruština-geografie, v jordánském Ammánu třetí kurs arabštiny

Absolvovala: PdF v Ostravě 1984, kurs arabštiny v Ammánu - 1988

Adresa: Jordánsko, Spojené arabské emiráty, jižní Morava

Povolání: v domácnosti

ŠTASTNÁ RODINKA

Vzpomínám na krásnou chytrou studentku s velkou touhou po poznání, která se po uši zamilovala do jordánského studenta inženýrství. A možná i proto, že při té touze po poznání jejím druhým oborem byla geografie, ochotně se vrhla do všestranného poznávání Orientu. Dopadlo to nad očekávání dobře, jak si přečtete...

Rodiče tvé lásce zpočátku moc nepřáli, hlídali tě, dokonce tě před Džamalem ukryli někde u tety v Čechách, že?

Hlídali, ale neuhlídali. Náš vztah byl tak silný, že všechno vydržel. Uběhlo pár let a táta si Džamala doslova zamiloval. Byl to o prázdninách jeho nejlepší pomocník na chalupě. Ještě větší problémy než s tátou jsem ale měla s úřady. Zpočátku jsme uvažovali, že budeme žít u nás. Pro cizince ale v socialistickém Československu moc místa nebylo, marně žádal o povolení k trvalému pobytu, a tak jsem se rozhodla požádat o vydání vystěhovaleckého pasu. Na základě tohoto dokumentu jsem se stala „vystěhovačským příslušníkem ČSSR“ – což byla lepší varianta emigranta. Mohla jsem do republiky přijíždět na časově omezené návštěvy, ale nesměla jsem tady nic vlastnit.

Jak tě přijala Džamalova rodina?

Musím říct, že velice mile. Už při mém prvním příjezdu si nás Džamalovo široké příbuzenstvo doslova předávalo jeden od druhého. Někteří nás zvali na tradiční arabský oběd nebo večeri, jiní na piknik do přírody, další nás vozili po Jordánsku, aby mi ukázali nejpозорhodnější místa, jako jsou překrásná starověká města Petra a Jerash, Mrtvé moře s horou Nebó, odkud je přímo ohromující výhled do krajiny, fascinující Akabský záliv s jediným jordánským přístavem Akabou, abych vyjmenovala aspoň ta nejdůležitější místa. Moje tchyně, která byla vyhlášenou švadlenou, mi v rychlosti spíchla několikery nádherné orientální šaty jako z pohádek Tisíce a jedné noci. Do dnešní doby mám velice dobrý vztah s celou rodinou, ale i s dalšími lidmi kolem nás, se sousedy a známými.

Co na tebe z památek Jordánska zapůsobilo nejvíc?

Úchvatná starověká Petra, dva tisíce let staré královské hlavní město Nabatejců vytesané v řížových pískovcových skalách. Je to v poušti západního Jordánska. Dojem z malebných zbytků civilizace, která dávno zanikla, je nezapomenutelný. Divím se, že skalní město Petra nepatří k sedmi divům světa, já bych ji tam okamžitě zařadila.

Jak jsi snášela po příjezdu do Ammánu podnebí?

Žhavé slunce, suchý vzduch, neustále pofukující větrík, velká prašnost a obrovské rozdíly mezi teplotami denními a nočními, takové jsou charakteristické znaky jordánského léta. Na lidský organismus zvyklý na střední Evropu je to dost náročné. Domy v Jordánsku jsou

na žhavá léta poměrně dobře připraveny – stropy jsou mnohem vyšší než u nás, podlahy z kamenných či mramorových dlaždic.

Počítám-li dobře, žiješ v Orientu už bezmála polovinu svého života, od roku 1984. Nikdy jsi za těch jednadvacet let nezalitovala?

Pokud jde o rodinu, tak nikdy, máme krásné harmonické manželství. A dvě prima děti, dvaadvacetiletého Šádího a sedmnáctiletou Kristinku.

Mohu potvrdit, že tvé děti jsou nejen „prima“, ale i velmi krásné! A jak je to s tvou arabštinou, domluvíš se?

Ano, samozřejmě, to bylo to nejdůležitější, naučit se mluvit arabsky. Pokud člověk neovládne jazyk, nemůže se v cizině aklimatizovat. Mluvím plynule hovorovou arabštinou, která se běžně používá v ústním projevu. V písemném projevu Arabové používají spisovnou arabštinu, která je jazykem koránu a je neměnná. Té jsem se také po určité dobu věnovala.

Co z islámu si ceníš nejvíc?

Islám opravdu není bubákem, jak se to v poslední době často prezentuje. Je to náboženství, které už od 6. století vyhlásilo rovnoprávnost všech lidí bez ohledu na národnost, barvu pleti, pohlaví a společenský stav. Obzvláště silné jsou jeho morální základy. Zdůrazňuje úlohu matky v rodině, doslova uzakňuje morální i hmotnou povinnost dětí k rodičům; když zestárnou, musejí se jejich děti o ně všestranně postarat. O tom, že to funguje, svědčí fakt, že domovy důchodců neexistují a bezdomovce v Jordánsku ani v Emirátech nenajdete. Mohu potvrdit, že všeobecné mezilidské vztahy v arabské společnosti jsou do dnešní doby mnohem kvalitnější než u nás. Také k manželství přistupují mladí lidé mnohem odpovědněji nežli u nás. Určitě mi budeš chtít položit otázku o mnohoženství. Tak to už se u mladých prakticky nevyskytuje. Ženy jsou dnes mnohem emancipovanější a odmítají v takovém svazku žít.

A co svatá válka proti bezvěrcům, co sebevražedné útoky?

K ničemu takovému korán nevybízí. Naopak, v koránu se odsuzuje sebevražda a zabíjení nevinných lidí. Dokonce ani v případě války muslim nesmí zabít staré lidi, děti, ženy, ba ani ničit stromy či zabít zvířata. Sebevražedné útoky nemají podle mne nic společného se skutečným islámem. Myslím si, že dnešní problémy terorismu nevznikly v arabských zemích proto, že je tam islám, ale spíše proto, že tam existuje obrovská ekonomická a politická krize vyvolávající strašlivé napětí - a to je doslova živnou půdou pro ortodoxní náboženské fanatiky, kteří určité myšlenky islámu překrucují a dovádějí do extrémů.

Jaké je pozadí té krize, o níž hovoříš?

Vlády v těchto zemích jsou nedemokratické a nevyhovují ani zdaleka představám lidí. A zisky z obrovského národního bohatství plynou jen určitým směrem. Společenské rozdíly jsou obrovské, chudoba lidí žijících „na okraji“ je nesmírná a velice tíživá, protože ji nezmiňují žádné sociální příspěvky. V nejtíživějších životních situacích lidé nevyhledávají pomoc u státu, ale u příbuzných a známých.

Platí to všechno i o Dubaji, kam jste se po sedmnáctiletém pobytu v Jordánsku před čtyřmi lety přestěhovali?

Dubai a Emiráty vůbec, to je jediná ekonomicky živoucí oblast Blízkého východu. Dubai je často nazýván „arabským snem“. A opravdu, když přijedete do tohoto města na pobřeží Arabského zálivu, máte pocit, že to, co vidíte, ani nemůže být skutečnost. Široké čtyřproudé třídy, nádherné stavby, svou architekturou často zcela výjimečné, obrovská, dokonale klimatizovaná exkluzivní nákupní střediska, kde můžete v dubajském horku trávit celé dny. A celé to město vyrostlé v poušti, kde prší tak jednou nebo dvakrát do roka, je pokryto udržovaným anglickým trávníkem a osázeno vysokými datlovými palmami. Jen okázalé mešity a hlasité modlitby imámů člověku připomenou, že je opravdu v Orientu.

Nevede takový blahobyt lidí k odklonu od islámu?

Právě že ne, a to mne doslova fascinuje. Moderní život v Dubaji jde v naprostém souladu s islámským náboženstvím a arabskými tradicemi. Jen si to představ: země doslova přitahuje investory z celého světa a na tomto malém kousku světa se Arabové domluví se stovkami příslušníků jiných národností a všichni v klidu, spolehlivě pracují a bez problémů spolupracují. Ještě nedávno mnozí ekonomičtí odborníci předpovídali, že by se tento „dubajský model soužití“ mohl rozšířit do dalších arabských zemí a přispět tak k postupné přeměně celé oblasti Blízkého východu. Ovšem při dnešní složité politické situaci a vášním, které se rozhořely, tento model zůstává a pravděpodobně dlouho zůstane jen „arabským snem“.

Ted' tě vyzkouším. V encyklopedii jsem se dočetla, že muslim je povinen dodržovat pět zásad, tzv. pět sloupů islámu. Víš, které to jsou?

Ano, jedná se o pět základních zákonů islámu:

al-sihadaten (Přiznání, že Bůh je jediný a Mohamed je jeho prorokem.)

al-sama (Modlitby k Bohu – povinnost pro všechny.)

al-sijam sahar Ramadan (Dodržování půstu v měsíci ramadánu podle arabského měsíč-

nový stolek, žehlicí prkno. Dole, pod jednou nohou rozvíklého žehlicího prkna, které Jarmil tolikrát sliboval opravit, byl podložen masivní svazek 2. dílu Slovníku staročeského.

JAROSLAV DAVID

Potřeba české polonistiky

Katedra slavistiky, v jejímž rámci se nachází oddělení polonistiky, si při jeho konstituování na Filozofické fakultě OU vytkla za jeden ze svých, ne-li základních úkolů (vedle trvalého zabezpečování nezabídnutelných úkolů pedagogických) vytvořit odborně dobrou a prosperující českou polonistiku, jež by zaručovala její prestižní postavení v našem státě. Leckdo by se možná mohl spokojit s takovou deklarací, respektive mohl by to považovat za věc samozřejmou, neboť přece každé vysokoškolské pracoviště ze samé podstaty musí usilovat o to stát se prestižní akademickou vzdělávací i vědeckou institucí. V případě polonistiky lze navíc hovořit o tom, že ji potřebujeme z důvodů mezinárodně-politických vzhledem k mnohostranným vazbám, jež nás spojují s naším slovanským sousedem. Jsou zde ale také důvody – a nevím, zda ne především – kulturní a vědecké. Kulturní, vezmeme-li v úvahu vzájemné proplétání a namnoze i ovlivňování třeba našich literatur (stačí si vzpomenout jen na – řečeno titulem fundamentální vědecké rozpravy profesora UK Mariana Szykowského – „polskou účast v českém národním obrození“), abychom pochopili jejich dosah a hloubku. A vědecké, sáhme-li do minulosti, můžeme na příkladech názorně ukázat, co znamenala existence těsných styků mezi českými a polskými vědci. (Dobrovský - Linde, jehož slovník má velký význam pro slovník Jungmannův atd.) V současnosti to znamená mnohem víc: bez existence české polonistiky (stejně jako anglistiky, rusistiky, germanistiky, slavistiky atd.) by zela trhlina v naší soustavě humanistických věd a také vysokého školství. Co znamenají národní filologie, můžeme názorně přiblížit připomenutím, jakou mezinárodní prestiž si vydobyla česká anglistika v dílech Bohumila Mathesia, nebo česká (a slovenská) rusistika v pracích Alexandra Isačenka. Mohli bychom uvádět i další „české“ jinojazyčné filologie, které zaujímají významné místo v české humanistice.

Pro potřebnost české polonistiky, zvláště v dnešním společném slezském regionu (srdružícím po obou stranách hranice kolem 6 milionů obyvatel!), mluví zájmy praktické, nebo chcete-li pragmatické: Prostřednictvím české polonistiky budeme moci hlouběji sledovat oboustranné vztahy v současnosti, studovat je a popisovat, neboť to vytváří záruku vstřícného a odpovědného rozvíjení našich vzájemných

vztahů v budoucnosti. Na řadě českých univerzit jsou dnes polonistiky, respektive oddělení zabývající se v nějaké podobě polonistikou (třeba zatím pouze lektorátem). Zdůrazňuji, je snahou právě ostravské polonistiky zpracovat témata související s existencí polského etnika (jazyka, kultury, lidové slovesnosti, zvyků atd.), což by nám pomohlo upevňovat přední postavení v našem státě.

Deklarace potřeby české polonistiky neznamená zaujetí nacionalistického postoje. Přihlásil-li se k práci v naší polonistice odborník z Polska (a takových odborníků máme již na Ostravské univerzitě několik), bude to jen ku prospěchu věci, mimo jiné to vnáší jiný, byť i nejednou kontroverzní pohled, ale i to je nesmírně důležité. Účast polských přednášejících je jen ku prospěchu věci, v obecnějším pojetí to posiluje naši demokracii a mezinárodní vazby ve sjednocující se Evropě, což je hodnota, jež se bude podle našeho přesvědčení neustále zvyšovat.

Mohli bychom toto krátké uvažování zakončit optimistickým závěrem: Nejenom ostravská, ale vůbec česká kulturní a vědecká společnost, pokud ji chceme budovat na moderních základech, se neobejde rovněž bez české polonistiky. Je třeba to zdůraznit zvláště vzhledem k sjednocující se Evropě. JD

Etapa evaluace po zimním semestru uzavřena

Ve dnech 7. 2. – 28. 2. 2005 proběhla první fáze hodnocení studijních předmětů kategorie A, které byly nabízeny v zimním semestru AR 2004/2005. Jednotlivé dotazníky vyplnilo 486 studentů Ostravské univerzity. Při celkovém počtu 7551 studentů v tomto akademickém roce to znamená, že pouze 6,44% studentů bylo ochotno přistoupit k hodnocení a zveřejnění svých zkušeností se studiem v ukončeném semestru. Přestože výsledky se stanou pouze průzkumnou sondou a nebudou vzhledem k počtu zúčastněných reprezentativní, stanou se získaná zjištění podnětem pro přípravu evaluace po letním semestru a základem pro další zkvalitňování výuky na Ostravské univerzitě.

Celkové výsledky budou přístupny po 25. březnu 2005 a zpráva o evaluaci bude zveřejněna na Portálu OU na počátku dubna 2005.

Studentům, kteří přistoupili k nabídce zhodnotit prostřednictvím nabízených dotazníků zimní semestr, DĚKUJI!

Studentům, kteří byli za účast díky losu odměněni, blahopřeji. Ceny jim budou předány v průběhu března.

DOC. PAEDDR. IVA MÁLKOVÁ, PH.D.

PROREKTORKA PRO STUDIUM A VZDĚLÁVÁNÍ

ního kalendáře.)

al-zaka (Každoroční placení poplatku z majetku. Tyto peníze jsou následně rozdány chudým vrstvám.)

al-Hadz (Návštěva posvátné Mekky – povinnost pro ty, komu to dovoluje zdravotní a materiální stav.)

Ramadán je tedy pro muslima povinný. A dodržují jej poctivě? Jaký má vlastně smysl?

Ramadán je měsíc půstu, trvá 30 dní, a muslimové jej skutečně dodržují. Má pro ně dva významy – aby si uvědomili pocity hladového člověka a současně aby očistili tělo od všeho škodlivého a nadbytečného. Od východu do západu slunce lidé nejedí, nepijí a ani nekouří. Přesný čas prvního jídla je ohlášen modlitbou muezzina z mešity a výstřelem z děla. Během ramadánu se v podstatě žije nočním životem – na ulicích je živo, všechny obchody a restaurace jsou otevřeny do hluboké noci, některé až do rána. V mešitách a na některých vyčleněných místech se bezplatně podává jídlo chudým. Ramadán je měsícem půstu, má se jíst skromně, ale poněkud se to zvrhlo – běžná arabská rodina dnes během ramadánu utratí za jídlo mnohem více než jindy. V noci se konzumují jen velmi kvalitní jídla, vaří se samé speciality, zvou se příbuzní a hosté, stůl se doslova prohýbá pod velkým množstvím zeleninových salátů, pomazánek, těstovin, drůbežích a masových pokrmů s rýží, různých druhů ovoce. Pije se tradiční čaj a na závěr hostiny se podávají arabské cukrovinky z lístkového těsta a oříšků a silná kořeněná káva. Všeho je nadbytek, hostitel na jídle nijak nešetří a neustále pobízí k jídlu.

Zní to báječně. Příště pojedu do Orientu podle arabského měsíčního kalendáře, abych všechny ty noční lahůdky vyzkoušela a uviděla, zda se přitom zbavím všeho nadbytečného... A jak je to s povinným zahalováním žen v arabských zemích? Souvisí to nějak se stupněm vzdělanosti a ekonomickou úrovní rodiny nebo země? Ženy v zemích, jako je Irák, Afghánistán, vidíme na fotografiích zahalené, kdežto městské Egyptanky a ženy ve Spojených arabských emirátech, jak je potkáváme v těchto zemích na ulicích, mívají tváře odhalené...

V koránu se nemluví o tom, že by žena měla mít zahalený obličej, pouze tělo a vlasy. Mřížka přes obličej, to už je důsledek nadměrné lidské horlivosti a nízkého stupně rozvoje společnosti. V moderních zemích, jako jsou Libanon, Jordánsko, Spojené arabské emiráty, chodí pracující ženy oblečeny velmi moderně. Některé už nenosí ani šátky, anebo je nosí jen symbolicky přehozeny jako znak náboženské příslušnosti.

Jak bys tedy odpověděla na shrnující otázku Jaké je to žít v arabské zemi?

Znamená to žít trochu jinak, než jsme zvyklí, ale kdo je ochoten přijmout změnu a rozšířit svůj úhel pohledu na život a jeho hodnoty, a najde takového partnera, jako jsem našla já, ten to zvládne bez problémů.

Tvůj syn Šádí mluví perfektně a bez akcentu česky. Šlechti tě, žes ho svou mateřskou řeč tak dobře naučila. Čtenáře Listů bude zajímat, že málem začal u nás studovat informatiku, dokonce jsme s ním o jedněch prázdninách vykonali návštěvu na Přírodovědecké fakultě Ostravské univerzity a pan docent Huňka mu poskytl informace o studiu u nás. Tenkrát se definitivně rozhodl pro informatiku. Pak mu ale v Ammánu nabídl na základě výsledku maturitní zkoušky stipendium a on začal studovat tam. Dnes už je bakalář, že?

Ano, vloni dokončil čtyřleté bakalářské studium v Jordánsku a odjel k nám na Moravu, kam ho táhlo srdce z prázdnin. Díky velmi dobré znalosti angličtiny prošel úspěšně výběrovým řízením firmy Siemens a od října už pracuje v jedné z jejích českých poboček v Brně.

Ve studijním programu měl na univerzitě i předmět Korán, jestli si to dobře pamatují. Zajímá mne, kolik hodin týdně a jaká byla forma té výuky?

Byly to asi tak dvě hodiny týdně po dobu jednoho semestru. A forma? To opravdu netuším. Vím jen to, že hluboké stopy to na něm nezanechalo.

Kdysi jsi mi vyprávěla o jordánském školství. Jak je to s tím bodováním při hodnocení středoškoláka a jaký je postup při přijímání na vysokou školu?

Maturitní systém funguje v Jordánsku úplně jinak, než jsme zvyklí u nás. Studenti maturují ze šesti předmětů, z nichž čtyři jsou povinné a dva si vyberou podle svého zájmu. Maturita je celostátní a má pouze písemnou formu. Na každý předmět se počítá jeden den. Ráno přivezou do škol speciálně zabezpečené testy. Ředitel je otevře a dá rozdat studentům podle předem určených pořadových čísel. Po vypršení předepsané doby jsou testy sebrány a odeslány k opravě na ministerstvo školství. Tam je oboduje speciální maturitní komise. Podle dosaženého počtu bodů jsou pak studenti zařazováni ke studiu na jednotlivé vysoké školy. Studenti s nejvyšším počtem dosažených bodů si mohou vybrat mezi studiem medicíny, farmacie, informatiky nebo inženýrství. Čím nižší počet získaných bodů, tím má student menší výběr oborů, anebo z výběrového řízení úplně vypadává.

Svátečním dnem je u vás, nemýlím-li se, pátek. Co dobrého vaříš ve svátek na oběd? Naučila jsi svou rodinu jíst nějaké české jídlo?

Moje rodina jí úplně všechno, nerozlišujeme mezi arabským a českým jídlem. Z arabských jídel milujeme například vinné listy zabalené s rýží a k tomu jehněčí maso. To vařím dost často. Jinak – arabská kuchyně je vynikající, pestrá a velmi zdravá, hodně zeleniny a salátů.

Zdědila jsi na jižní Moravě po rodičích dům. Počítáte s tím, že se sem později z Dubaje přestěhujete?

Ano, už o tom delší dobu vážně uvažujeme. Ale kdy to bude, těžko říct. Zatím v domě hospodaří dva chlapi – můj otec a můj syn. Občas je musím zpovzdálí řídit, používám k tomu metody rozhovoru přes internet. Můj syn to pokaždé hodnotí výrokem „mother on line“.

Vidíš, a díky internetu jsme mohly uskutečnit i tento rozhovor. Budu se těšit (a nejen já, i tvoji kamarádi ze skupiny, s nimiž se občas scházíme a vždycky litujeme, že nejsi s námi), že se snad v létě všichni sejdem.

I já se na vás všechny budu moc těšit, už teď to začnete plánovat!

Eva Mrhačová

Křest publikace o lidových tradicích

Miriam Prokešová pokřtila dne 16. 2. 2005 další svazek edice Ostravica nakladatelství Repronis, zaměřený na lidové tradice na Ostravsku a okolí. Knížka je to útlá, podobně jako všechny svazky této edice, ale skutečně plná zajímavostí o někdy dávno zapomenutých tradicích. Autorka doplnila publikaci říkankami, lidovými rčeními i pranostikami. Všem, kteří se chtějí nenásilnou formou seznámit s tím, jak žili naši předkové a jak slavili své svátky, vřele doporučujeme: **Lidové tradice aneb staré zvyky a obyčeje v Ostravě a okolí.**

- JV -

Filmový klub „SLUNEČNICE SE DIVÍ“

vždy v úterý v 17.45 hodin v učebně E 24 (budova E, vchod z ulice Čsl. legií)

PROGRAM – letní semestr 2005

☉ 22. 3. Filmy pro Tibet – HIMÁLAJ-KARAVANA

(Eric Valli, FR/NB/ŠVÝC, 2001, 108 min.)

Režisér při natáčení svého celovečerního debutu využil zkušeností, které získal jako fotograf časopisu National Geographic v Nepálu. Filmový dokument se soustředí na život lidí určený velehorami, starými mýty, tradicemi a rodovým zřízením.

☉ 29. 3. 3x Fellini – 8 1/2

(Federico Fellini, IT/FR, 1963, 143 min.)

Hlavním hrdinou je filmový režisér Guido Anselmi (Marcello Mastroianni), který se ocitl v profesionální a osobní krizi. Z této situace jej však, jak se zdá, nemohou dostat ani nové filmové projekty, ani ženy – jeho inteligentní manželka Luisa, smyslná milenkyně Carla nebo mladá herečka Claudia (Claudia Cardinale).

☉ 5. 4. 3x Fellini – Cabiriiny noci

(Federico Fellini, IT/FR, 1957, 110 min.)

Snímek oceněný Oscarem jako nejlepší zahraniční film přináší příběh prostitutky (Giulietta Masina), která na ulicích Říma marně hledá lásku.

☉ 12. 4. 3x Fellini – Sladký život

(Federico Fellini, IT/FR, 1960, 167 min.)

Sladký život je řadou volně spojených příběhů a epizod, s nezvyklou otevřeností popisujících mravní rozklad vyšších společenských kruhů. Ústřední postavou je novinář Marcello

Rubini (Marcello Mastroianni), člověk v podstatě vážný a seriózní, který však při své práci poznal „sladký“ život vyšší společnosti a podlehl mu. Stává se hrdinou erotických skandálů, divokých večírků a pitek ve vilách a zámcích. Film byl vyznamenán Velkou cenou na MFF v Cannes 1960 a mnoha dalšími mezinárodními cenami a uznáními.

☉ 19. 4. kolik řečí umíš... – Ai no corrida (Korida lásky)

(Nagisa Ošima, JAP/FR, 1976, 105 min.)

Jeden z filmů, které v 70. letech začaly prolamovat sexuální tabu. Děj líčí vývoj vztahu mezi mladou ženou Sadou, která začala pracovat v jednom hostinci jako služka a která se stala milenkou majitele podniku Kičiho. Zprvu pasivní žena postupně podléhá své sexuální touze a strhává zkušeného muže svou smyslností a nenasytostí.

!!!japonsky s anglickými titulky

☉ 26. 4. kolik řečí umíš... – Jules et Jim (Jules a Jim)

(Francois Truffaut, FR, 1961, 110 min.)

Může žena milovat dva muže, spojené poutem přátelství? Mohou dva přátelé milovat jednu ženu? Filmová adaptace stejnojmenného románu Henri-Pierra Rochéa s typickým francouzským espretem rozebírá otázku přátelství a lásky. Originální režii doplňují výborné herecké výkony; hlavní postavu Kateřiny ztvárnila Jeanne Moreau.

!!!francouzsky s anglickými titulky

Uzávěrka dalšího čísla je v pondělí 4. dubna 2005 do 10.00 hod.

